

dietok

Vianočné hry a básne

od

Dr. Ludvika Okánika.

Tlačou knihtlačiarne Jozefa
Teslíka v Uh. Skalici 1914.

100/5117
8

VIANOCE DIETOK.

VIANOČNÉ HRY A BÁSNE

OD

DR. LUDEVÍTA OKÁNKA.

V SKALICI.

TLAČOU KNIHTLAČIARNE JOZEFA TESLIKA.

Revizia
965

Revizia
1976

Signature

Classification: P 16188

Cie. inv. det.

1004/50

Knižnica Ştiinţelor pedagogice

Cluj-Napoca

Pred jasličkami.

Jak radostná to novina:
„dnes daroval Boh nám Syna!“

Preto všetci sa radujme,
Alleluja! prospevujme.

Do Betlema v mysli poďme
a v srdciach sa znovuzrodme.

Nad Betlemom hviezda svieti,
do Betlema všetko letí:
muži, ženy, starci, deti.

A Syn Boží tam v jasličkách,
spanilosť mu svieti v líčkach.

Ó jak šťastná to hodina,
že nám Boh dal svojho Syna!

Dnešnej noci anjelíky
roztrúbili chýr veliký:

„Že Kristus Pán z neba stúpil,
ľudstvo celé by vykúpil“.

Boh sa pre nás stál človekom,
a nás spasil večným vekom.

Za to jemu vzdajme chvály,
Jeho Synmi sme sa stali.

K anjelíkom ja sa družím,
za Ježiškom srdcom túžim,

ktorý vo vianočnej dobe,
dary lásky dá chudobe.

Preto v tejto slávnej chvíli,
prajem vám tu, hostia milí:
„Dobrá vôľu, požehnanie!“

K jasličkám.

Podťe ku jasličkám, detušky,
veď je tam Ježiško maľučký.

Podťe sa na Neho podívať,
pekné Mu pesničky zaspievať.

Tiež Jemu dárčoky prineste,
zimu, hlad od Neho zažeňte!

Nech toho chlapčoka milého,
poteší pieseň z hrdla malého.

Nech nad vašich dárkov hojnosťou,
plesá srdce jeho radosťou.

Zvieratká u jasličiek.

K Ježiškovi do Betlema
kde- kto chváta, — i tvár nemá.

Kone v stájni zarechtali,
ovos v žlábe zanechali,
ku jasličkám ponáhľali.

S capom koza, s kravou teľa
a ovečiek kopa celá.

Ba aj kočička a psičok
vydali sa na chodníčok.

U jasličiek veľká tieseň,
rajská hudba, rajska pieseň.

Najbližej, až u jasličiek,
pokľaknulo pár ovečiek.

Do jasličiek hopla kočka, —
u Marii psičok počká.

K Jozefovi koza kľakla,
— čierna bola jak čert z pekla —
Maria sa veru ľakla.

Kravy, kone v zadu stoja,
prikročif sa bližej boja.

A Ježiško v rúčky tleska:
„vítam vás, vy zvieratočká!“

„Podteže len ku mne bližšie!“ —
Baránok mu rúčku líže.

Kozla pred jaslami skáče,
až Ježiško smiechom plače.

Kočička mu u nôh pradie,
krava teľa bližšie vedie.

A Ježiško hladká všetky,
— bokom šepne v úško matky:

„Čož odídu hladoviace?
— neni pre ne krme viacej?“

„Neni, Ježiško môj malý!
seno sme ti v jaslá dali,
slamu oslu podostlali“ —

„Uberieme hrstku z toho!“ —
„Hrstku, pre tak zvierat mnoho?“

„Buď, mamičko, bez starosti,
najedia sa do sýtosti!“ —

Z rúčky kozliatku už dáva,
berie teliatko i krava;

žerú ovce, žerú kone,
a hľa, zázrak! — hrsť dost pre ne!

Maria zrak výjasnila,
sená ešte kopa zbyla.

Jasličky sú plné kvetov, —
nad Betlemom hviezda svetov;
— všetci odchádzajú syti. —

Speváci u jasličiek.

Kokrhajúc kokoš volá
sliepky, vyspalé len zpoľa:

„Hore! — pôjdem ku Betlemu,
k Ježiškovi spanilému!

Hosanna mu počme spievať,
než sa počne rozodnievať.

Aj vy, husy, nemeškajte,
na pochod sa s nami dajte!

„Tiež vy, biele holubičky,
ponáhľajte pred jasličky!“ —

A už kohút napred kráča,
za ním celé krdle vtačia.

Aby bola väčšia sláva,
cestou pozvali si páva.

Tiež kukučku, — jak šli hvozdom, —
slávika, aj kosa s drozdom.

Nadutý tiež išiel moriak,
vrán i kaviek bol celý mrak.

Z klietky vyletel kanárčok,
spevom by poskytnul dárčok. —

U jasličiek do muziky
spustil kohút: „kikirikí!“

Utíchnul hneď cimbál, basa,
keď spustila vtačia chasa.

Kukučkyno milé „kuku“,
znelo v taktu a v súzvuku.

Tiež i holúbkovo „vrkú“, —
hlas len solhal husiam v krku.

S vranou páv tiež nemal dechu,
jak by nepatrili k cechu.

Sliepky tiež sa kdákaf daly,
lesní vtáci tiež spievali. —

A Ježišok všetkých chváli,
sotvy pieseň dospievali:

„Pekné boly vaše piesne,
cvičily ste iste sviežne.“

V tom vykrične hus. — Na nožku,
prišliapnul ju vól tak trošku.

„Však sa len-len k jasliam tlačí“, —
moriak hnevá sa a mračí.

„Hlúpa hus, ty!“ — osel hýkne
„Osle hlúpy!“ — húser sýkne.

Kokoš s okom rozohneným,
pridal tiež čo slovom ostrým.

A hneď bola zvada, hádka,
až sa plašia holubiatka.

V tom zazvučí cimbal, basa,
spevom vpadne vtačia chasa.

S Mariou aj Jozef spieva,
kým sa v stajne rozodnieva.

A Ježiško poslúchajúc,
s bielym holúbkom si hrajúc, —
má na tváry záblesk raja.

Deti u jasličiek.

U jasličiek pred Ježiškom,
každá tetka už i s strýčkom.

Chýbajú len drobné deti, —
Kde sú, že ich nevideti?

Aj sám Ježiško sa diví,
— usmievavý, prívetivý.

„Kde sú?“ — matke svojej šoptá;
„kde sú?“ — pestúna sa pýta.

Svätý Jozef rýchlo vstáva,
„kde sú?“ — všetkých sa vpytáva.

„Bojím sa, by nezblúdili; —
slnko k západu sa chýli!“

„Nie, pestúne, znajú cestu,
dobré k Betlehemu mestu.

Nad Betlemom hviezda svieti,
vedia dobre, kade ísti“. —

V tom početné očuť hlásky,
cupot nožíek, mladej chásky.

Dietok huf sa núter berie,
že mu sotvy stačia dvere.

Košielky sú posňazené,
tváričky však zrúmenené.

V chudom šate, polo bosé,
ale každé čosi nesie.

Vtáča, lebo kvietok pestrý,
jabko, orech, kytku astry.

Najsmelejšie k jasliam kročí,
plné jasu čierne oči:

„Jezuliatko premilostné,
dárky naše nie sú skvostné“.

Prijmi za vďak to, čo máme,
z lásky ti to všetko dáme!

Prichodíme z horských chatok,
kde je núdza, nedostatok;
— chlieb je len vo veľký sviatok.

Ach, Ježiško, milý, zlatý,
vyžeň biedu z horských chatí, —
bude chleba, budú šaty!“ —

Pestún kývne: „je to bieda!“
— Ježiško nič nepovedá.

Maria len hlavu kloní,
a len tíško slzy roní.

„Ba je bieda!“ — vzdychne stonom,
muž i žena, deti radom.

Však Ježiško odpovedá:
„slyším žiale; — je to bieda!“

To koleda neveselá. —
Ale, rozjasnite čelá!

Núdznych, biednych, Boh miluje;
i nad vami sa smiluje!“ —

Rúčkou hladká dárcom tváry,
druhou berie jejich dary.

Do jablka kúsne chutno,
tvárie sa však chvíľku smutno.

„Kyselé je“, — povie na to,
„chutné ale predsa za to!“

Okúsif dá svojej matke.
„Ba, synák môj, ver' je sladké!

Šupka drsná, jak tie tváre,
ale vňútrok: samé žiare “

Takto svedčiac synáčkovi,
podáva aj Jozefovi.

Ale pestún odmietajúc,
rukou kývne, zahundrajúc:

„Nech ostane pre Ježiška,
všetkým na hlad je to troška.

Keby ich tak putna bola,
ochutil bych, jak mi vôľa“.

Ježiško však rýchlo na to:
„milejšie nad striebro, zlato,
sú mi tieto malé dárky,
od Joženkov a Betušiek,
od Františkov a Milušiek,
od Janíčkov i Barboriek!“

A rad-radom bozká všetky:
„neposlúchajte vy pletky“. —

Jozef mlčí ani ryba,
čo povedal, bola chyba. —

Lesné zvieratka u jasličiek.

Do Betlema túžbou hnané,
bežia jeleň a s ním lane.

Vstúpif v stajnu však sa bály,
v svätej hrôze vonku stály.

Nazeraly do okienka,
Ježiško jak sladko spinká.

Jak sa u jasličiek tiesní,
kopa dietok s kopou piesní.

Jak mu hrajú na husličkách,
a on spí jak na ružičkách.

V tom jak zapípnul by vtáčik,
šeptne jeden košieláčik:

„Hľa, v okienku jeleň, lane!“
Jozef však už kýva na ne:

„Nestojte tam v sňahu dvora,
vstúpte smelo do pitvora,
vstúpte k jaslám bez váhania!“

Vojdú ihneď. — S nimi zajoch,
plachý vklúznul núter; smeloch,
strachom, trnie a trasie sa.

Ukrčil sa pod jasličky,
až rozosmial koľadníčky.

Usmiala sa i Maria,
nežno zvolá: „čo vystrája?“

„Položte ho do jasličiek,
Ježiškovi do nožičiek!“ —

Malý chlapček beží chytro,
pránie její splniť bystro.

V tom však nôžka sa mu šmykne,
padne, — zajoch strachom sýkne.

Ale rýchlo povyskočí,
skokom zmizne všetkým z očí.

Za ním bežia jeleň, lane,
darmo volá Jozef na ne!

„Utiekli preč, — to je fajné!“ —
Spev a smiech je očuť v stajne.

Lesná zver sa naľakala,
za zajochom zutekala,
na Ježiška zabudnula.

Liška u jasličiek.

Pred jaslami u Ježiška,
objavila sa tiež liška.

V tlame niesla kurča mladé,
pokorne ho na zem kladie.

„Liška!“ — vzkrikne celá chasa.
a rukávy hore kasá.

Čo chce zlodej u jasličiek?
volá razom pár ženičiek.

„Ukradla nám sliepky všetky,
zjiedla vajec do ošiatky!“

„Mne tiež!“ — „Aj tu!“ — „A mne tiež tak!“
zneje vôkol a planie zrak,
mnohej ženy rozhnevanej.

„Zabiť treba!“ — slyšaf v kole,
zvedajú sa kyje, kôle.

Liška kňučí samým strachom,
a Ježiško povie chlapom:

„Ublížiť jej nič nesmiete,
ťažké máva živobytie.

Zo starostí nevybredá,
v dobrom nikto jej nič nedá.

Prepusťte ju, keď vám sľúbi,
že už viacej nepoblúdi,
že odloží všetky chyby.

Že vám škody nenarobí,
že vás nikdy nepozlobí,
že sa vskutku napraví chce “ —

„Sľúbim, sľúbim!“ — kričí liška,
zpäť sa kradne od Ježiška.

Vo dveroch sa pozastaví,
„sľúbim, sľúbim“, — znova vraví.

„Sľúbim, že krasť — neprestanem,
dokiaľ darmo nedostanem“

Pri tom zmizla v širom poli. —

Čím-že raz napáchnul hrniec,
bude smrdeť, až mu koniec! —

Vlk u jasličiek.

Pred jaslami hudba zneje,
a pred stajnou vlk sa smeje.

Pribehnul sem z tône lesa,
očul, jak tu všetko plesá.

Nevie, jako núter vstúpiť,
by sa ím to, — jako sľúbif?
— nepozdalo, že chce lúpiť.

Chytli by naň kôle, kyje; —
smutne blúdiac, takto vyje.

Zkríknul ktosi: „kolo stajne,
vlk sa motá, pozor majme!“

Hneď prestal hrať cimbál, basa,
hrôzou zbladla celá chasa.

Dudy ešte zapískaly, —
rodičia sa strachovali.

Strašne zavel vlk a horko,
a hľa, — vstúpa núter krotko.

Po štyroch sa plazí bliže,
Ježiškovi rúčku líže

Matka o své dieťa trápne:
„chvejem sa o teba“, — riekne.

„Matička, veď nemaj strachu!“
„Že mi neublížiš, brachu?“

Sfa pes vlk si k jaslám ľahnul;
hrali ďalej, on sa néhnul.

Až na ráno vyšiel tiež von,
divne krútil očima on,
ktorý postrach budí všade.

Myšky u jasličiek.

V polnoc nikto u Ježiška, —
a tu z diery vyšla myška.

Bázlive pozerá kolom,
vidí, že spí osel s volom.

Driema tiež i pestún svätý,
i Ježiško baculatý.

Maria tiež kľudne dýcha, —
myška ide k jaslám z ticha.

Za ňou, jak na predbiehanie,
vyliezajú myšky iné.

Pred jaslami tvoria kolo,
jedna z nich tancuje solo.

Takt jej tlčú všetky myšky,
v tlapkách kôstky a oriešky.

Všetko sa hneď v kole točí, —
v tom otvára Ježiš oči.

Vidí myšiek bujné kolo,
zbadá aj tú, čo má solo.

Naraz skočí táto z davu,
Ježiškovi do rukávu.

Kolo kíčku obehnula,
a Ježiška poštegčila;
žiadna iná sa nehnula.

Ježiško sa rozosmeje,
mať precítne: „čo sa deje?“

Spatrí úsmev v božskej tvári;
či to dáky sen len, vari?

Uzrie myšky tancujúce,
veselé a radujúce.

„Pozri!“ na Jozefa volá.
Na to myšky zmiznú z kola.

A než Jozef hlavu zvednul,
ani jednej nezahliadnul.

Včeličky u jasičiek.

K Ježiškovi do mašťačky
ponáhľajú tiež i včielky.

Zabzučaly kolo jaslí,
sťa mrak zlatý, tak sa jasly.

Pieseň spievajú a hučia,
tak jak v úle, šumne bzučia.

Ježiškovi s tváre, s čela,
božia mať ich odháňala.

„Dom, včeličky, už len lefte,
snáď mi synka nepichnete?“

Však mu poviem, jak ste hodné,
mädonosné, pilné, plodné

Usnul; je tak pekný! — Lefte,
už len domov lefte!“

Pestúna v tom jedna raní,
jak odháňal ju na dlani.

Sýka, trie ju o hruď, líco,
zahundre si: „bezbožnico!“

„Nezbednice zatrolené!“ —
a širákom po nich ženie.

„To ste pekné koľadnice,
von, len von, sa odtiaľ practe!“ —

Prebudí sa Ježiš malý,
— včielky zvučnej zabzučaly.

Ježiško sa pýta milo:
„čo fa, majstre, popudilo?“

„Pozri dieťa, moju ruku,
uznaj trapnú túto muku.

Jedna z roja bodnula mňa,
a žihadlom počtila mňa!“ —

„Nech ich, majstre, na pokoji,
však sa rana zas zahojí, —
nech dokončia svoju pieseň!“ —

„S opuchlinou mám tu ja stáť?
Včielky budú ma posmievať,
deti sa mňa budú zas báť.“ —

Pod, pohľadkám tvoju ranú,
nezlob sa na ich obranu!“

Dotknul sa on opuchliny, —
tam tá! zmizla jak bubliny. —

Včielky pieseň odspievaly,
pekne rúče odlietaly, —
misu mádu zanechaly.

Básnik u jasličiek.

Ježiškovi na koľadu,
— na vzdor sňahu, na vzdor ľadu,
vediem ženu, deti svoje.

Joženko je slabý v kroku, —
veď je len vo štvrtom roku;

chvilku nesie táta, mama,
ostatok sám kráča s nama.

Marienka je trošku väčšia,
s rečou, smiechom, pilno kráča. —

Ustatí a zimou skrehlí,
do stajne sme rýchlo vbehli.

„Ach, Ježiško, božské dieťa,
vážili sme cestu pre Ťa,
ideme koľadovať Tebe.

Troška sme sa opozdili,
odpuš' nám, Ježiško milý!

Joženko je slabý v kroku, —
veď je len vo štvrtom roku.

Chvíľku niesol tata, mama,
ostatok už kráčal s nama.

Marienka je trošku väčšia,
bola jej tá cesta kratšia,
bo rečnila a sa smiala“.

Usmialo sa Jezuliatko,
ukázalo na sedátko:
„pekne si tu odpočiňte!“

Pohovorme si tu chvíľku. —
Máš ty, vraj, básnickú žilku?

Tvoje prosté legendičky, —
smiali sa im anjeličky.

Matičku tiež rozosmialy,
a pestún ich veľmi chváli.

Len ten vól a osel, brašku,
hundrali si na ne trošku.

Osel hýkal: „volovina“, —
vôl, ten zase: „oslovina“. — —

„Len keď Ty nesúdiš prísno“, —
poviem, — podám moje písmo,
a hneď začnem toto spievať:

Valašská koleda:

„Z valašské koliby zasnažené,
ťahlo ma srdiečko rozfúžené;
čez hory, čez doly, čez lesičky,
k Tebe, môj Ježiško, pred jasličky.

Prijdú i kráľovia pozrieť Teba,
v perlách a zlate, jak toho treba;
s komonstvom jedú sem, so súmari,
kráľovské pre Teba, vèzú dary.

Ach, v našich kolibách máme biedu,
darom Ti môžem dať, srdce, vedu.
Je to len prosté, čisté však kvietko,
nepohrdaj ním, Ty božské dietko!“

* * *

Koniec.

Pri tom mi hneď pomáhaly,
žena, deti, tiež spievaly.

Ježiško však na jasličkách,
usnul, rajsý úsmev v líčkach.

Pestún podriemnul si tiež tak,
len Marie zaplanul zrak.

Na mňa padla diyná tieseň,
ukončil som moju pieseň:

„Nudil som Ťa, Jezuliatko,
odpusť pevcom, božská matko!

Nudil som, Jozefe, teba,
rozhneval som Boha z neba!“

„Pekná bola tvoja pieseň,
synku môjmu priniesla sen.

Usnul, však som rada tomu,
teraz náhli zase k domu.

Usnul; promiň, však je dieťa,
na večnosti odmení Ťa!“

Po prstoch sme vychádzali,
nebesia už jutrom plály,
a škovránci už spievali.

Tu sme, bratia, zase doma,
pracujme zas obidvoma,
Boh nám ruky na to dal.

Betlehemske sirotky,

(Vianočná hra pre dievky).

O s o b y :

Jakub, starý pastier.

Eva, jeho manželka.

Filip,
Matúš,
Ondráš, } pastieri.

Lukáš,
Anna,
Alžbeta, } dietky.

Ján,
Maria, } siroty.

Anjeli.

Výstup 1.

Jakub sedí na zemi.

Jakub. Ej, veru ani ho nebolo, ani ho nebude, takého gazdy, ako som ja Jakub Betlehemský. Na celom okolíu nikto sa mi nevyrovná. (Ukazuje). Toto je tu všetko moje, môj majetok. Táto hora, táto pastva, tieto salaše. (Vytiahne skleničku a pije). Ej, však to zahrieva, to je medicína dobrá. Moja stará vždycky sa so mnou vadi, že vraj chlastám a ja si len tak popijám (pije). A veď ja to len tak pomaľučky. Ráno trošku, potom zas trošku, pred obedom, aby obed chutnal zase trošku, pri obede musí človek tú kašu zase potlačiť, po obede aby človek mal lepšiu chuť do práce; musím sa posilniť. K svačine ani iné nepoživam, k večeri mi moja stará vždy len suché dáva, no musím to zamáčať; a po večeri zase len trošku, aby človek lepšie spal. Ja som ten najstriezlivejší človek na svete, keď spím, nikdy nepijem. (Pije).

Výstup 2.

Filip, Matúš, Ondráš vojdu.

Filip. Strýčku Jakube, len pomaly, lebo sa zahrdúsíte.

Matúš. Pamätajte aj na nás, a pripite aj nám.

Ondráš. Nezhltnite tú sklenicu, nechaajte aj nám voľačo, aspoň len hlt.

Jakub. (Vstane). Dal by som vám, ale ste prišli pozde, už je flaša prázdna.

Filip. To je pravda, vy nikdy nemáte dosť, vy nám vždy prázdnu flašku ukazujete.

Jakub. Keď mi to všetko vyteklo.

Matúš. Ano vyteklo do vášho večne smädneho hrtána.

Ondras. Nadarmo tetka Eva nehovorí, že keď by v Jordáne pálenisko tieklo, i to by ste vyslopali. (Smejú sa).

Filip. A ja som počul, že ste vraj vašej starej aj petrolej šlopali.

Jakub. (Chytne palicu a naháňa ich). Vy darebáci naničodní, ja vám ukážem, hrom a peklo, ja vám dám. Svedčí sa to starému človekovi sa posmievať? Tu máš petrolej, tu máš Jordán. (Bije ich).

Výstup 3.

Predošl' Eva.

Eva. (Košik na ruke, zastaví sa). To je mi krásne gazdovstvo. Jakube, Jakube, ešte nemáš rozumu? Ty už ani lepší nebudeš. Je to len križ a trápenie s tebou, od rána do večera piješ a hospodárstvo upadá. Čo taký jeden korheľ premárni, to ani desať žien nezašporí.

Filip. Veď aj my sme to povedali strýkovi a ho napomínali po dobrom.

Matus. Ja som im celú kázeň držal, aby nepili, lebo to je otrava.

Ondraš. A ja som im odporúčal, aby vodičku čistú bystrú z Jordána pili.

Jakub. Cigáni cigánski. Starému človekovi sa len tieto chlapčiská posmievajú, že vraj som ti aj petrolej vypil.

Eva. Tak ti treba, starý korheľu, keď sa nechceš napraviť, veru už by si mohol mať aj rozum, veď budeš na ostudu všetkým ľuďom, promárniš všetko a na naše staré dni ani nebudeme mať čo jesť a budeme žobrákmi. (Plače).

Jakub. No neplač stará, veď som ešte ani grunt, ani horu neprepil

Filip. Len jednu jalovicu a desať oviec u Mórica.

Eva. Ty čuč a nemiešaj sa do reči starším ľuďom. Sadnite si pekne, tu máte večeru, zajedzte si a ja vám budem voľačo rozprávať. (Sadnú si).

Matúš. Tetka Eva sú jako prorokyňa, tak vedia rozprávať.

Ondráš. Aj písma sväté znajú jako dajaky kňaz.

Filip. Ja ich veľmi rád počúvam, tak krásne mlúvia, že by som ich až do rána očúval.

Jakub. Tak chaso, pomodlime sa (Vstanú všetci a hovoria):

Všetci. Hospodine, bože všemohúci požeň naj nám tieto dary, ktoré z tvojej štedrej ruky prijímať budeme. Amen.

Eva. No teraz jedzte a ja vám poviem, čo sa mi dnes prihodilo. (Jedia). Bola som na hornom salaši chasu si pozreť a syra a masla si priniesť, lebo pozajtra bude v Jeruzaleme jarmak a pár grošov sa utŕži.

Jakub. Veru ženo len gazduj, dobre gazduj.

Matúš. Aby strýčko Jakub mali začo piť.

Eva. Ale budeš už ticho. Čosi vážneho vám chcem povedať. Tak jako som bola na

salaši, zaraz prišli tam dvaja ľudia. Jeden muž a jedna žena. Boly náramne ustatí, veď až z Nazaretu išli peši do Betlehema. Muž ten je tesárom, statočný a poctivý človek sa mi hneď videl a manželka jeho krásne dievča. Nikdy v živote svojom som takej krásnej a svätej tváre nevidela. Tak mi jej bolo ľúto, veď len si to pomyslíte, z Nazaretu až do Betlehema peši ísť.

Ondraš. To je veru ďaleká cesta, i pre chlapa je to mnoho.

Eva. Tak veru. Prišli do Betlehema a nikto ich nechcel prijaf, nedostali prístrešia, a tak unavení zablúdili až ku našemu salašu na hory.

Jakub. A nemohla si ich sem zavolať? Tu máme miesta dost a jest až do Pána Boha.

Eva. Volala som ich, ale Maria už nevládala. Dala som im mlieka, syra a všetko, čo som mala a v maštafke som im ustlala.

Jakub. No to si dobre urobila.

Eva. Keď by ste len boli videli tú úbohu ženu. So slzami mi ďakovala a tvár jej sa tak žiarila, ako by nebola z tohoto sveta, ale z nebies padla dolu. Zajtra ráno pôjdem ju pozreť a obdaríť.

Filip. A čo sú to za ľudia?

Eva. Ten muž Jozef hovoril, že sú z pokolenia Dávida kráľa?

Jakub. Dávida kráľa a tak chudobní? To mi neide do hlavy, veď Messiaš sa narodí z rodu Dávida kráľa a ten bude mohutný, bohatý a bude vládnuť celým svetom.

Matuš. Ej keďby už len prišiel ten Messiaš, tak by som ho rád videl.

Eva. Neboj sa, uzreš ho aj ty, len buď dobrý.

Jakub. (Vstane). Veru Evo ja ti sľubujem, že život svoj napravím, uvidíš, že budem iným človekom, keď by mi Boh doprial len tej milosti, že by som uzrel Messiaša. No chaso, poďme, pozrime ovečky. (Odídu).

Eva (sbiera misky). Dal by Boh a ten môj starý keď by sa len napravil. Veď nemá zlé srdce, len to pekelné pálenčisko ho kazí. Ale ja úfam, že to bude aj lepšie, veď som očula, že keď príjde Messiaš, celý svet sa napravi. (Odíde).

Výstup 4.

Lukáš, Anna, Alžbeta, dietky s košíkmi.

Lukáš. Hohó! Už sme tu, pozrite tam hore, už vidím, že je to salaš strýca Jakuba.

Anna. Veď som ja hovorila, že to musí byť blízko.

Alžbeta. Áno, hovorila a celý deň nás po horách vodiš, tak že sme aj zablúdili.

Lukáš. A teraz sa už zvečerieva, ja neviem, ako sa vrátíme domov k rodičom?

Anna. Popýtame pekne strýca Jakuba a on nás na noc nechá u seba a ráno pôjdeme pekne domov.

Alžbeta. Ale čo povie mamička, chudera, keď večer nebudem ešte doma?

Lukáš. Bude sa báť, že nás vlk alebo medveď roztrhal.

Anna. Vieš, čo Lukášu, ty si najstarší, my nakúpime na salaši syra a másla pre mamičku a ty by si mohol zabehnúť domov.

Alžbeta. A mamičke hovoriť, že sme zablúdili a my sa až ráno vrátíme, nech sa len neboja.

Lukáš. Áno, ale ja sa bojím v noci ísť domov.

Anna. Ale čo sa bojíš, veď ťa nič nezje, aký vojak bude s teba?

Lukáš. A nijaký, ja veru vojakom nebudem, aby ma tam zastrelili.

Alžbeta. Ale si ty mi za vífúza, keď sa tak bojíš; pozri sa, my sme dievčence a nebojíme sa.

Lukáš. Lahko je vám, keď ste vy dve.

Anna. Počúvajte, čo to? Ktosi plače.

Lukáš. Pozrite, tu idú dve dietky a plačú.

Deti podte sem.

Výstup 5.

Ján a Maria, sirotky opustené a otrhané, vojdú a plačú.

Alžbeta. Čo je vám deti, čo plačete?

Ján. Dva dni už chodíme a nič sme nejedli.

Maria. Blúdime a chodíme, nikdo nám nechce nič dať, všade nás vyhánajú od dverí, že takú žobrač nepotrebujú.

Ján. Psov na nás huškajú, že sme tak otrhaní, dva dni sme nič nejedli.

Anna. Úbohé deti, tu máte kus chleba.
(Dá im).

Lukáš. Čo tu ale hľadáte? Veď vy neni ste z tohoto kraju, jako ste sa sem dostali?

Maria. Neni sme my odtiaľto, lež z ďaleka, nemáme ani otca, ani matky, my sme sirotky.

Výstup 6.

Predošli, Jakub a Eva.

Eva. Čo je to tu aká porada, kde ste sa tu tak neskoro večer nabrali?

Jakub. Ahá, to je Lukáš, Anna a Alžbeta, čo tak neskoro idete ku nám?

Alžbeta. Mamička nás vyslali k vám pre syr a maslo a Anča nás zlou cestou viedla.

Anna. Zablúdili sme a preto buďte tak dobrý dajte nám nocľah.

Lukáš. Aj ja ostanem tu na noc, lebo sa v noci bojím ísť domov.

Eva. No len ostanťe detí moje a toto čo sú za dietky?

Ján. My sme úbohé siroty, nemáme ani otca, ani matky, vyhнали nás všade.

Maria. A psov na nás huškajú, že vraj musíme mať darebných rodičov; a úbohá mamička naša zomrela.

Eva. Úbohé chúďatá, odkiaľ ste, kto boli vaši rodičia?

Ján. Tatička nám zabili rímski vojaci a mamička nám zomrela.

Maria. Tam ďaleko pri Hebrone sme bývali, a pohanskí vojaci prišli daň vybierať. Tatiček nechcel platiť, lebo zákon náš zakazuje nám pohanom daň platiť. Vojaci tatička rozsekali a zabili a nás s mamičkou von vyhнали a všetko nám sobrali.

Ján. My s mamičkou sme blúdili a chodili a nikto nás neprijal.

Maria. Mamička naša dobrá, tam dole za horama dala nám posledný kúšček chleba čo mála, plakala nad nama veľmi a veľmi a viacej nemohla už vstať, ostala ležať. My sme ju budily a ona viacej už nevstala.

Ján. Zaspala a už sa neprebudila; bola celá studená jako ľad.

Maria. Úbohá, zomrela.

Jakub. Neplačte deti moje, ja budem vašim otcom a moja manželka vašou matkou, nebudete siroty, ale moje dietky.

Eva. Chvála tebe Hospodine všemohúci, Jakube teraz už verím, že budeš iným človekom.

Jakub. Áno budem statočným a dobrým hospodárom, (Vytiahne sklenicu a hodí ju o zem). To pekelné pálenisko nikdy do úst nevezmem, budem sa starať o tieto siroty. (Chytne ich za ruku a vedie). Tak idte deti moje aj s mamičkou, tu u nás budete mať všetko. (Idú, odídu, Jakub sa vráti).

Výstup 7.

Jakub. Bože môj, jaký som blažený, jak sa dobre cítim dnes. To už není ten starý Jakub korheľ a ožralec, dnes nový život

započnam. Sľubujem ti Bože, že verným služobníkom tvojim budem. (Pozerá). Čo je to za žiara nad mojím salašom? Tuším horí. (Obráti sa). Evo, Evo, deti vstávajú, poďte sem, poďte sem. (Pribehnú všetci). *Všetci.* (Eva, Filip atď.). Čo je to, čo je to? *Eva.* Bože môj zázrak, zázrak veľký. Anjeli zostupujú z neba. (Kľakne). *Jakub.* (Kľakne a všetci s ním). Bože môj. Anjeli sa približujú. (Očuf spev Gloria).

Výstup 8.

Anjeli.

Anjel. Nebojte sa, zvestujem vám radosť prevelikú, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán v meste Dávidovom. A toto vám bude znamením: najdete nemluvniatko plenkami obvinuté a položené v jaslách.

(Opona padne).

Na horách betlehenských.

Dej I.

Výstup 1.

(Na horách betlehenských. Jakub a Filip, pastieri, sa shovárajú).

Jakub. Ej kmotre Filipe, zle je to na tomto svete, veru zle, človek sa natrápi, narobí, nápracuje, natrhani a nič nemá z toho. Od božieho rána do tmavej noci vám pracujeme aj s mojou starou a predsa som len ten najnešťastlivejší človek na svete.

Filip. Veď Hospodin všemohúci požehnáva aj vašim prácam, na celom okolíu neni vám rovného gazdu. Tristo krásnych oviec, šesť krav.

Jakub. Osem kráv, osem, kmotričku.

Filip. Tak teda osem; tri páre volov.

Jakub. Štyri, štyri kmotre.

Filip. Tak teda štyri. Či to neni požehnanie božie? Nemáte príčiny proti Pánu Bohu

reptať. Veď od Betlehema až po Jeruzalem neni Vám rovného gazdu, počul som, že keď ste boli v Jeruzaléme, že aj kráľ Herodes Vás pozval k obedu.

Jakub. Hja veru pozval a bol vám to za obed, akého som ešte v mojom živote nikdy nejedol a vy ani jesť nebudete, všetko samé pánske jedlá.

Filip. Čo ste to tam všetko jedli? Keď si už na tom pochutiť nemôžem, aspoň mi povedzte, čo všetko ste tam dostali.

Jakub. No poviem vám. Tak teda bola dobrá polievka s drčkami. (Filip mľaskne ústami). Niečo nóbl. Potom byly šišky, cesnaková omáčka a k tomu poľné myši s octom.

Filip (mľaskne). To som veru nikdy v živote nejedol, to musí byť veľmi dobré!

Jakub. Výtečné, výtečné, kmotričku! Potom priniesli s mandlami a cibébami nadievaných pečených potkanov.

Filip (vyskočí). Zastaňte, zastaňte, nech si oddýchnem; dostávam brucho bolenie od toho pánskeho jedla. Škoda-preškoda, že som tam nemohol ísť s vami

Jakub. Veru škoda. A keď by ste vedeli, čo ešte prišlo na stôl. Očúvajte: pražené rohy z capa so salátom, dinstovaná podšva s krumpľami, koňské kopyto s chrenom a paprikou, zajačí chvost s okurkami, kohútie zobáky s hribkami.

Filip (skáče). Dost, dost, dost; už som sa najedol do sýtosti. Všetko samé pánske jedlá. Potom že vám neni dobre na tom svete, či vám nemá každý človek závideť?

Jakub. Ej čo závideť, keby majetok a trocha toho jedla človeka šťastným urobilo, tak by bolo dobre. Len že blaženosť človeka nezávisí len od bohatstva. Keď ma Pán Boh tak potrestal a neviem prečo. Pozrite tie moje dietky, práve idú. (Zachariáš a Alžbeta prejdú cez javište).

Filip. Krásne, pekné detušky a jako vidím, aj zdravé.

Jakub. Zdravé, zdravé, ale nemé. Chlapčok má už desať rokov, dievča osem, ale hlasu božieho nevydajú, sú nemé. Či to neni križ, neni to trápenie?

Filip. Je, je veru ťažké, veľmi ťažké, ale dúfajte v Boha a Boh vás neopustí. Pán Boh dopustí, ale neopustí.

Výstup 2

Predošli, Eva.

Eva (kričí). Deti, deti, kde že ste, kam ste sa podely? Zachariášku, Betuško, kde ste, kde ste? Ahá, kmotor Filip! Vítajte kmotričku; už sme vás ododávna nevideli. Ako že sa mávate a čo robí kmotrenka, jako že sa má, je hodne zdravá?

Filip. Ďakujem pekne za opýtanie, chvala Bohu, sme zdraví a tej mojej ten jazýčok tak rapoce jako povetrňák, alebo mlyn v stračinkách.

Jakub. Veď aj tá moja ho má na mieste, netreba jej ho olejom mastiť. Ej keby sa moje deti radšej po nej boli vrhli!

Eva. Veru tak, však je to smutné, tak pekné deti a bože môj, nemá. Takú mám o ne starosť, aby mi niekde nezablúdily. Či ste ich nevideli tu voľakde chodiť?

Jakub. Zaiste išli tam do salaša. Neni to prvýkrát, neboj sa, neztratia sa.

Eva. Podivná vec je to, za ovečkami sú vám celé zbláznené. Ten chlapčok má vám baránka, ako ho z ďaleka vidí, už uteká ku nemu, lichotí sa mu, akoby to zvieratko vedelo, že je nešťastný. A k Be-

tuške sa vždy jedna ovečka prituluje. (Upláka). Úbohé deti moje, také sú tiché, ako tie ovečky. Bože môj, Bože môj, prečo nás tak tresceš?

Filip. Kmotrenko moja, neplačte, nenariekajte, veď u Boha neni nič nemožného, keď sa vrúcnuou modlitbou ku nemu obrátite.

Jakub. Veď aj ja som jej to hovoril: Evo, modlime sa k Pánu Bohu a len na neho sa spoliehajme. Veď len si pomyslíte, čo ona mi stvára! Zašla vám s úbohými detuškami až do Žitkova, že je tam vraj jakási bohyňa, stará baba a tá ľuďom aj pomáha!

Filip. Veru pomáha, ale z peňazí, olupuje a ohlupuje ľudí sprostých a veria jej viacej, ako svätému pismu.

Eva. Veď som jej mnoho nedala, len dvesto korún.

Jakub. Áno, dvesto korún, dve ovce putnu koláčov a deti sú hluché a nemé ako peň. Ba aj čarovať si vám dala, Kači cigánke, že vraj tá uzdraví moje dietky.

Filip. Hlúpa osobo, ako ste mohli veriť? Škoda vás, kmotrenko že ako múdra žena ste sadla takým bosorkám na lep.

Jakub. Dva roky, čo tá cigánka k nám chodí a rozpráva: Uvidíte jako ja vám pomôžem, detušky vaše budú spievať ako slávici a rozprávať ako dajakí proroci.

Výstup 3.

Predošlí, Zachariáš a Anna dojdú.

Eva. Moje úbohé deti, všetko by som, keby vám len Boh dar reči a sluchu, daroval. Nedbám, keby som aj o všetok môj majetok prišla, len keby som raz začula z úst dietok mojich slovo toto: mamička.

Filip. Hádám ale tá cigánka vám už za dva roky len pomohla, že by už dačo prehovorily?

Jakub. Horkýže pomohla, vyfahala od mojej ženy viac ako tisíc korún, peniaze sú preč a ona sa smeje len z našej hlúposti, radšej som mohol kúpiť dva páre volov pre moje dietky a nie tak nemilosrdno ťažko nadobudnuté groše rozhádzať.

Eva. Už mi to len nevyčítuj. Bola som hlúpa osoba, že som viacej dôverovala v klamstvo ľudí, ako v Boha všemohúceho, veď sa to viac nestane.

Filip. (Pohľadí deti). Nebojte sa, deti moje, Boh je všemohúci, u toho neni nič nemožného.

Jakub. To mi hovoril aj nábožný kňaz Zachariáš v Hebrone.

Filip. Zním ho dobre, je človek svätého života a dobrou radou posluži každému úbohému, ktorý sa ku nemu utieka.

Jakub. Hovorili mi to o ňom. Ja na čary a bosorstvá neverím, lebo som človek nábožný a svätého písma znalý. Išiel som ku zbožnému kňazovi Zachariášovi do Hebronu, aby mi snáď pomohol.

Eva. No a pekne ti pomohol, pozri len tie tvoje deti.

Jakub. Netáraj, keď tomu nerozumieš!

Filip. A čo vám Zachariáš povedal?

Jakub. Vravel mi: Jakube, koho Boh miluje, toho zkúma aj. Ťažký križ uložil na vás Hospodin, neste ho trpezlivo, do vôle božej odovzdano; s tým dokážete, že ste jeho verným dieťaťom. Nádej majte, že Boh Vám to iným spôsobom vynahradí. Budem sa modliť za vás i za vaše dietky.

Filip. To je už múdra reč a rozumná. Ved' sa vaše dietky i bez reči vyživí a budú mať svoj každodenný chlebiček.

Eva. Pravda že budú mať a do práce sú šikovné a chytré, čo im ukážem, všetko sa hneď naučia. Zachariáško už aj oraf vie, aj pást a Betunka mi pri kuchyni pomáha.

Výstup 4.

Predošlí, Joziáš prorok so synom svojim Amosom (v dlhom šate, dlhé vlasy a brada).

Joziáš. Pokoj s vami. Hospodin všemohúci ráč žehnať vám aj vašim dietkam.

Jakub. Víťame vás, dobrý človečku, ktorý v mene Pána prichádzate.

Joziáš. Tu neďaleko som sedel aj s mojim synom Amosom a vypočúval som vaše reči, ktoré ste medzi sebou hovorili. Očul som, jak ťažký križ uvalil na vás Hospodin všemohúci, keď vás obdaril nemými dietkami. Môj priateľ Zachariáš v Hebronu mal pravdu, keď vám hovoril, by ste nádej vašu skladali v Bohu všemohúcom. Ja vám jako prorok boží pravím: Áno, bude vám pomôženo.

Eva. Chvala Bohu, chvala Bohu, pol majetku vám dáme, peňazí koľko len chcete, len pomôžte, keď nie po dobrom, bár aj po zlom, aj diablom.

Joziáš. Hlúpa ženo, nerúhaj sa Hospodinu, ja bárs som kňazom jeho, ale som len človekom ako aj ty a pomoc naša je v Hospodinu, ktorý stvoril nebo a zem.

Filip. Či by ste ale nebol v stave, otče, pomôcť týmto úbohým ľuďom?

Joziáš. Pomôženo vám bude.

Jakub. Pre boha vás prosím, akým spôsobom? Pomožte nám v trápení našom.

Joziáš. Očujte teda. Viete, že Boh všemohúci už patriarchom našim Abrahamovi, Jakubovi a Dávidovi prisľúbil, že z jejich pokolenia vyjde Spasiteľ čili Vykupiteľ. O tomto Spasiteľovi praví prorok Izaiáš: „Reknite malomyseľným, Boh sám príde a spasí vás“. Vtedy otevrú sa oči slepých a uši hluchých otvorené budú. Vtedy poskočí kulhavý jako jeleň a rozviazaný bude jazyk nemých.

Jakub. O príjdi, láskavý Spasiteľu, by sa vyplnily sväté proroctvá, ktoré si otcom našim dal.

Eva. Bože, pošli nám Messiáša, ktorý spasí a blahoslaveným učiní ľud tvoj.

Filip. Mužu boží, nauč sa nás modliť, aby sme vrúcny srdcom prosiť mohli príchod Spasiteľa nášho.

Joziáš. Očúvajte teda, naučím vás nábožné piesne o Messiášovi Vykupiteľovi.

(Spieva).

Amos. Aj ja viem jednu peknú pesničku, moja mamička mňa ju naučili o Ježiškovi. Lebo Ježišek bude maličký a milučký a dobré deti bude milovať. A keď budú deti dobré a sa budú modlievať, Ježišek im dá stromeček. Mám vám ju zaspievať?

Všetci: Zaspievaj nám, zaspievaj, aby sme sa ju aj my naučili.

Amos. (Spieva). Ježiškovi do Betlehema.

(Opona spadne).!

Dej II.

Výstup 1.

Estera, neskôr Judita s košíkmi v rukách.

Estera. Naničhodné chlapčiská, čo sa toho človek' nahľadá. Pol chotára som už pochodila, snáď sa len neprepadli? Celá ustatá a unavená som od chodenia. Však je to len trápenie. Hovorila som im na poludnie, buďte tu pod jaskyňami. Kam ich ten zlý zaviesť mohol.

Judita (vstúpi). A susedko, vítam vás, vítam vás, čo vás sem priviedlo v naše kraje? Jakási ste namrzačená, čo sa vám stalo, čo sa vám prihodilo?

Estera. Ale nič vážneho, susedko, ale viete roboty vždy plné ruky, jednu dokončíte a už na vás čaká desať nových. Čo sa vám človek' natrápi a napracuje.

Judita. Súsedko moja, aj u nás je to tak, robota nám z rúk nevychádza. Variť, prať, dojiť, mlátiť, kopať a to vám tak ide od rána až do božieho večera.

Estera. Čujete súsedko, nech mi to Pán Bôh nemá za hriech, ja vám závidím tej Jakubovej Eve. Tá sa vám len napaťadi, ruky založí, behá po mestečku a klebety sbiera.

Judita. A keď by ste vedeli, jak sa vám ona vychvaluje a pýši. Žé jej kravy najviacej doja, že jedna dáva denne až 16 litrov mlieka, jej ovce majú najfajnejšiu vlnu, žinčice má toľko, že jej preteká.

Estera. No ja vám poviem, po dobrom to není, ona vám musí iste čarovať.

Judita. To si myslím, že čaruje a keď nie ona, tak iste má voľajakú čarodejnicu.

Estera. Pravda že má, lebo ináč to není ani možno.

Judita. Veď predsa usilovnejšej a opatrnejšej osoby není, jako som ja.

Estera. Alebo jako som ja.

Judita. Nuž a nadojíme my 16 litrov? Jednu, dve holbičky a je dosť. Onekdy som už aj tráčky prehodila cez kravu a fahala,

div sa mi ruky neodtrhly a kde nič, tam nič, všetko marné.

Estera. Veď jej ja prejdem cez rozum, počula som, že v Žitkove býva taká žena a tá pomáha. Neišly by sme sa ku nej poradiť?

Výstup 2.

Predošli, Matúš a Ján vstúpia.

Matúš. Však sa my vám poradíme a takto s palicou po chrbáte, nepotrebovaly by ste?

Ján. Pani susedky pol dňa si tu popostávajú, uklepnú, hory-doly spomínajú, kravy doma brečú od hladu a potom majú dojif.

Matúš. Nakrmte si ich, opatrite si ich a nemusíte chodiť ku starým babám o pomoc.

Judita. Čo by ste vy muži tomu rozumeli. Vy si tak pekne v šenku vysedať, upíjať a rozprávať, to je vaše remeslo.

Estera. A my aby sme mali na všetko starosť. Keď by sme vám nenavarily, ľahko by vám zuby vypadaly.

Ján. Tak jako vám padajú od klebetenia. Očuj Judito, aby som viac nepočul o tých čarodejniciach. Nedávajte sa klamať, vy

hlúpe ženy, keď by tie nečo vedely, zaiste by ste si samy sebe pomohly.

Matúš. Súsede, to je úplná pravda, rozumný človek tomu neverí, lebo je to čiročistý klam a podvod, preto, aj nikde v písme svätom o tom nečítame.

Ján. A čo chcete mať s Evou, neni dost od Boha všemohúceho potrestaná tým, že má nemé deti? Pán Boh to Jakubovi iným spôsobom vynahradzuje, lebo je človek nábožný, statočný a pracovitý.

Matúš. A preto ho aj Boh požehnáva na statku a majetku svojom. A kdeže sú naši pastieri?

Estera. Veď práve tých hľadáme a nemôžeme ich nikde nájsť.

Ján. Vidím, jak ste ich hľadali, už sme vám chceli stoličky priniesť, aby ste si lepšie dokladať mohli.

Judit. No veď na teba sa tiež dost načkáme, keď si pri poháriku zasadneš.

(Očuf hlas trúby).

Matúš. No už budú tu aj so stádom, to náš Jozef trúby.

Estera (pozre). Veru už idú, no rozložme im obed, budú chudiatka aj hladné. (Rozkláda, posadajú si).

Výstup 3.

Jozef, Anna, Ráchel.

Judita. No prisadnite si ku nám, už budete aj hladné.

Estera. Kde že ste sa tak dlho túfali? Mysleli sme, že ste sa ztratili.

Anna. Ale nie, veď sme boli na dobrom mieste.

Ráchel. Škoda, že ste tam neprišli za nami, boli by ste sa voľačo naučili.

Jozef. Veru to som nikdy vo svojom živote nepočul, čo dnes.

Matúš. Tak hovorte, čo to bolo?

Anna. Boly sme u strýka Jakuba na salaši a bol tam aj jeden kňaz prorok, menom Joziáš a ten nám rozprával veľmi krásne veci.

Ráchel. Rozprával nám, že uponíženiu národa Izraelského bude koniec, nebude viac nad ním cudzinec vládnuť a ho prenasledovať, ale že Boh pošle Messiaša Vykupiteľa, ktorý vyslobodí ľud svoj.

Jozef. A že ten čas je už blízko, lebo Daniel prorok predpovedal, kedy sa Messiaš narodí. A čas ten je už tu, lebo berla odňatá je od Júdu a cudzinec sedí na trône Dávida kráľa.

Ján. Čudné to veci, nikdy som o tom nepočul.

Anna. A rozprával nám nie len o Messiášovi, ale nás učil, o ňom aj spievať.

Ráchel. Strýčko Jakub nám tiež prisľúbili, že prídu sem ku vám aj s prorokom Joziášom.

Anna. Lebo on že je posledným prorokom a už len predchodca Messiáša príjde na svet.

Matúš. Čudné veci, divné chýry.

Estera. Tak sadnite si ku nám a zajedzte si (Posadajú si a jedia všetci).

Judita. Veru čudné veci ste nám to rozprávali. Pamätám sa ale, že aj nebožká starénka tiež mi spievala, keď som bola maličká, jednu pieseň. Ešte dnes ju viem. Očúvajte! (spieva):

„Narodil sa Kristus Pán, radujme sa,
Z ruže kvietok vykvitol, veselme sa,
Z života čistého, z rodu kráľovského,
Vám, nám narodil sa“ (Spievajú všetci).

Výstup 4.

Jakub, Joziáš, Amos, Filip, Eva.

Jakub. Chaso, len veselo, dnes mám veľmi blažený deň. Ja tak. Teda pomáhaj Pán Bohi

Estera. Nech sa páči s nami. Opekance sme síce už pojedly, ale ešte sa tu (chytne kôš) na dne voľačo najde.

Jakub. Zaplať Boh, nie sme hladní, dnes máme deň radosti, že Boh tohoto hodného človeka k nám priviedol. Potešil nás a poučil nás, nikdy proti Bohu reptaf nebudeme.

Judit. Aj naše dietky nám rozprávali, čo všetko im povedal o Messiášovi, kedy príjde. A kde sa narodí Spasiteľ?

Joziáš. Tu vo vašom mestečku. sa má narodiť a síce z rodu Dávida kráľa a ja som prišiel sem hľadať potomkov jeho, ale nikto ich tu nezná.

Filip. Ja som mu nevedel dať vývod, môj starý otec mi o tom rozprával, že vraj potomci Dávida kráľa už za časov Machabejských odišli z Betlehéma preč.

Eva. A ja som očula, že sa ukryli medzi horami v okolí Nazaréta, že sú veľmi chudobní a z rúk práce sa živia.

Joziáš. Bože, jak je to smutná vec.

Jakub. Veru smutná. Predsa tí betlehemskí si ich mali viac vážiť a ctíť, veď znali písma sväté, ale čo sa stalo, to sa stalo, Bohu poručeno.

Filip. Cudzincov je už plné mesto, kto vie, či medzi týmito nebude vofaktory potomok Dávidov, prichádzajú mnohí v nádherných šatoch aj so sprievodom. Vidno, že majú groše vo vaku.

Eva. Zo všetkých cudzincov sa mi najlepšie páčil jeden pár. Chudáci, vidno po nich, že sú chudobní a takí boli ustati. Nikto ich nechcel prijať, všade ich odohnali. Ten muž sa vraj menuje Jozef a je tesárom v Nazarete a žena vraj Maria, tiež z Nazareta.

Jakub. Ona chudera je samá poníženosť a krása, jakej som nevidel v celom Izraeli.

Eva. Tam som ich ubytovala v našom salaši, nech si odpočinú.

Judita. Prosím vás, sadnite si už, aby ste nám spánok neodniesli, veď i tak si môžeme rozprávať. (Sadajú si všetci).

Filip. Mne sa i tak nechce spať, muž boží radšej nám rozprávaj o Messiášovi. Tak ňa radi poslúchame.

Joziáš. Naučenie si ponechám na zajtraší deň, neodídem skôr, kým nebude koniec popisu ľudu, potomkov Dávida kráľa muslim vypátrať. Ak chcete, tak vám radšej s Jakubom zaspievam.

Všetci: Spievajte, spievajte, prosíme vás pekne. (Spievajú).

Ester. Krásne piesne a Bohu milé, už nepôjdem ani domov, dočkám tu, do rána.

Judit. Krásna noc je a príjemná, odpočínme si len tu. (Lahne si).

Filip. Ja si tiež troška udriemnem. (Lahne).

Matuš, Ján, Jozef atď. A ja tiež a ja tiež. (Po jednom si poliehajú).

Výstup 5.

Ziara nebeská, pastieri sa zobudia a sedia, pozorajú. 2 Anjeli prídu. Pastieri kľaknú.

1. *Anjel.* Sláva Bohu na výsostiach. Nebojte sa, lebo, hľa, zvestujem vám radosť prevelikú, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus, Pán v meste Dávidovom.

2. *Anjel.* A na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. A toto bude vám znamením: najdte nemluvniatko, plienkami obvinuté a položené v jaslíčkách.

1. *Anjel.* Vstávajúce pastieri, hľa, veľkú radosť zvestujem vám, nini prišiel veľký vám hosť.

2. *Anjel.* V meste Betleheme v maštali v jaslách na slame leží váš Spasiteľ, sveta Vykupiteľ.

Výstup 6.

Zachariáš, Alžbeta, dobehnú a kričia.

Zachariáš. Tatičko, mamičko, Ježišek sa narodil.

Alžbeta. Mamičko moja Ježišek je tu, Ježišek je tu.

Zachariáš. Tam v našej maštafke anjeli spievajú.

Alžbeta. Poďte tam, poďte tam Ježiš vás volá.

Jakub. (Skočí). Ježiš nás volá skrze ústa mojich nemých dietok.

Eva. Bože môj, deti moje hovoria. Jaký to zázrak, jaký div.

Jakub. Splnili sa slová proroka a rozviazaný bude jazyk nemých. Hore chaso do Betlehema. (Vstávajú) poďme poďakovať a pozdraviť Ježiška.

(Opona spadne).

Ježišek u chudoby.

Dejstvo I.

Na horách betlehemských dva salaše pred nimi
pastieri.

Výstup 1.

Jakub (vyjde a sadne si). Ech! veď som už
ustatý a ukonaný. Bola to len dlhá cesta
z Hebronu až sem do Betlehéma. A keď
by človek bol len sám, ale štvoro detí
(vzdychne). Veru štvoro detí. Na chudob-
ného človeka je to moc, veru moc. A kto
vie či tu dostanem službu? Môj otec vraj
za mladý tiež tu býval na horách betlem-
ských a bol bohatý gazda. A ja? Ja som
žobrák, biedny žobrák. Musím sa po lu-
doch cudzích potkať, prácu si hľadať. Na
čo len Pán Boh chudobného človeka
stvoril?

Výstup 2.

(Eva s dieťkami, Rubenom, Esterou, Juditou a Sárrou)

Eva (ku Jakobovi). Človeče už sa zase rú-
haš Pánu Bohu? Vieš dobre, že kto v Boha

verí, v nádeji svojej sa nesklame. Už len nebuď tak malomyseľný, veď sme ešte hladom nezomreli.

Jakub. To je pravda, že nezomreli, 'ale pozri týchto štyroch krkavcov, aké sú biedne tie naše detušky. Nemali sme tých našich dvoch dosť, ešte aj tieto dve si musela pribrať. Nemáme ani kúsok chleba. Pozri (ukazuje tarisňu) kabela prázdna a tu v cudzine u neznámich ľudí, kto nám čo dá? Čo ti tá tvoja modlitba osoží? Z tej sa nenajieš.

Eva. Jakube Boh ňa potrestá, keď budeš tak hovoriť. Nepamätáš, čo nám starý Zachariáš v Hebronu hovoril, keď sme sa s ním lúčili?

Ruben. Mamičko ja to viem, ja som si to zapamätal.

Estera. Ja som si to tiež zapamätala.

Eva. No povedzte deti moje.

Ruben. „Sesadil mocných se stolice a povýšil ponižených“.

Estera. A povedal aj to: „Lačných nakínil dobrými vecmi a bohatých pustil prázdnych“.

Eva. To boli jeho sväté slova. A slova Zachariášové sa vyplnia, lebo Hospodin je

s ním. Deväť mesiacov bol nemotou navštvivený a dnes už prespevuje Pánu Bohu.

Jakub. (Krúti hlavou). Ale k vôli nám Pán Boh zázraky robiť nebude!

Eva. Zázraky nemusí robiť, sme zdraví, práce schopní, pridržíme sa Boha, modlíme sa ku nemu a Boh nás neopustí. Sú aj iní chudobní ľudia na svete a nezomrú hladu ani si nezuľajú a nerúhajú sa Bohu.

Jakub. Človek sa nemá zlobiť — nemáme čo jesť a ty mi ešte tieto dve cudzie dievčiská privedieš na krk. Neni dosť našej vlastnej biedy?

Sára (prosí). Tetička pre Boha Vás prosím, neopúšťajte nás.

Judita. (S plačom). Nemáme nikoho. Tatiček nám zomrel, mamička nám zomrela. Kam pôjdeme my úbohé siroty?

Eva. Neplačte deti moje. A ty (ku Jakubovi) by si mal svedomie tieto chudáta bez otca a bez matky odohnať? Jakube, Jakube, tvoja reč neide od srdca. Nie si ty taký ako sa pretvaruješ. Boly aj horšie časy. Hlad panoval v celej krajine a Boh nás neopustil.

Sára. Strýčko náš dobrý, majte smilovanie s nami. Nemáme nikoho na tom širom svete.

Judita. Čo že si počneme ak nás vy zažene. Mamičko naša nebhá, modlite sa za nás, by nás Pán Boh k sebe povolal.

Eva. Nebojte sa. Ja budem Vašou dobrou matkou, Boh nedá svojim zahynúť, len trpeť.

Ruben. Ja dám vždycky polovičku chleba Sáre, po bratersky sa s ňou rozdelím.

Estera. A ja zase Judite, keď ja budem mať čo jesť, aj ona bude mať.

Jakub. (Vstane). No Pánu Bohu poručeno, však už to len voľajako bude.

Eva (pohladí ho). To sú už múdre slová, veď som ja vedela, že môj manžel je dobrého srdca človek a vie čo pravi písmo sväté: „Nebude Hospodin sužovať hladom dušu spravodlivého a úklady bezbožných podvráti. Núdzu spôsobila ruka lenivá, ruka ale silných obohacuje“. A ty máš ruky silné, ja pevnú vieru v Boha a preto sa nebojím, keď budeme aj chudobní, ale pritom poctiví a bohabojní.

Sára. Ja sa budem vždy za Vás modlievať.

Jakub. Tak je to dobre. No prv nežli by sme sa dali do práce, pomodlíme sa. (Spievajú).

Výstup 3.

Predošli, neskôr Ráchel. (Dietky si sadnú koncom spevu pod strom).

Jakub. Hospodine Bože všemohúci buď nám pomocou. Či sa nám pošfastí dostať službu? Začnime to od kraja. (Ide ku dverám salaša).

Eva. Keď nás aj odpravlia, pôjdeme ďalej. Ešte sú aj dobrí ľudia na svete.

Jakub (klope). Hospodáru, hospodáru! (Ticho je).

Eva (po chvílke). Nebudú asi doma; oprobuj ešte raz.

Jakub (klope). Hospodáru, hospodáru!

Ráchel (vonku volá). Čo je to za krik a lom, myslíte, že som hluchá, alebo že mám olovo v ušiach, no pozrime sa na toho bezočivca.

Jakub (obráti sa). Ja má dobre podrezaný jazýček, tej ho hodne namerali.

Eva. Prosím ňa, buď ticho.

Ráchel (vyjde von). No čo že chcete, keď sa tak dobývate ako by celý Betlehem

Vám patrilo, alebo ako keď by ste bol rímskym exekútorom.

Eva. Neráňte sa hnevať, sme chudobní pastieri až od Hebronu a hľadáme si službu.

Ráchel. Keď ste od Hebronu čo nelapíte tam, takovej žobrače máme aj u nás na dostač, to ste sa nemuseli až sem ustávať. Statočný človek stojí v službe svojej a neblúdi svetom. Aj znám ja veľmi dobre už takýchto služobníkov.

Eva. Nebližte nám gazdinka, my sme statoční ľudia, ale hlad, ktorý tam vybuchol nás hnalo do sveta.

Jakub. A myslel som, že v rodisku mojom sa voľakto ešte nad nami smiluje.

Ráchel. A kto že ste vy, veď vás nik nepozná tu a ja predsa znám každého človeka na celom okolíu Betlehemskej?

Jakub. Ja som syn Jakubov, čo tu mal statok v Betlehéme.

Eva. Môj muž ešte jako malý chlapček, keď otec na vnivoč vyšiel, aj s otcom odišiel odtiaľto.

Ráchel. Ahá už viem, vy ste Jakub syn Jakubov toho bohatého sedliaka, už viem. Nepoznala som ho, ale som o ňom očula.

Jakub. On bol boháčom a ja žobrákom.

Ráchel. Hja človičku, mal si Váš otec majetok chrániť. Nebolo mu rovného na celom okolíu. Ale jako žil, tak aj pošiel. Môj otec hovorieval, že nebolo väčšieho lumpa, ako bol on. Celé dne v krčme sedával. Preto to aj taký koniec vzalo. Hja, tak sa negazduje, tak sa pregazuje, keď by človek mal aj majetok Herodesa kráľa. Otec Váš rozlieval a ja prilievam. Keď bol otec váš v krčme, víno len tak tieklo potokami a pil známy neznámy, aby hovorili: Jakubovi bohatému niet páru. Ja, vidíte, prilievam aj do mlieka vody a to na rynku v Betlehéme predávam a tí betlehemskí si len fúzy utierajú a ja vravím: babka k babce, budú kapse. Otec váš peniaze hádzal po stoloch pri kartách, až sa mu všetky rozkotúlali aj so salašom, ja ale aj do smotánky dávam vodu a aby bola hustejšia, pridám aj múky do nej a groše sa kotúlajú ku mne. Hja, panáčku tak sa gazduje. Preto sa nám dobre vedie. Ja nemám páru na celom okolíu a bohatú Ráchel každé dieťa pozná. A môjho Judáška malého už teraz učím gazdovať, šporovať, ako vy vaše detská zaháľat.

Eva. Za hriechy otcov nikto nemože. Dost veľký trest je to pre muža môjho, keď ako syn bohatého gazdu musí sa tak trápiť a úmorne živiť.

Jakub. Aj ja by som bol radšej gazdom, ako pastierom.

Rachel. Nezaháľajte, pracujte, šetrite a budete mať, pečené holuby nikomu nepadajú do úst, ani mne. Ja mám roboty až do strhania. Každý boží deň skoro ráno putnu na ramená, dve konvy a jeden košisko na ruky a hajda až tam do Betlehéma na rynek a peniazky, keď aj netečú, tak kvapkajú a pekný groš príde do domu. Ja všetko odpredám; hrušky, slivky, ovocie, kapustu, kel, mrkvu, mlieko, syr, ba aj sádlo, slaninu a udené žebierka. A to sú všetko groše. Tak, veru tak, tak sa hospodári. To nie sú čary, ani bosoráctva, lež práca a chytrosť.

Výstup 4.

Predošlý, Judášek (chlapčok rizej hlavy).

Judášek (prinesie dve tekvice). Mamičko, mamičko, pozrite, čo Vám nesiem.

Rachel. Kde že si to nabral, veď my sme také tekvice nesadili.

Judášek. Bol som v Betlehéme a predal som tých holubov, čo som susedovi vychytal; dostal som 70 hl. za ne a ako idem cestou, vidím na poli farskej dve dine, myslel som si: pán farár majú dosť a mi nie, sejde sa nám to.

Ráchel. Prepadené chlapčisko! Ty, načo to robíš? No čo poviete, pravda, ten sa bude vedieť živiť, čo? Života schopný chlapec.

Judášek. Za tieto iste dostanem aj 24 halierov. A čie sú hen tie dietky?

Ráchel. Týchto úbožiakov, len ich nech na pokoji.

Judášek (ide k nim). Nemáte nič na predaj? (Deti pozerajú na neho).

Ráchel. Z toho chlapca iste bude boháč. Čo by ti taká žebrota mala. Id' len pekne domov (Judášek odíde). Aha, tu sa už aj môj starý vracia z mesta. Urazím za Vás slovo, ak by vás mohol upotrebiť.

Výstup 5.

Predošli a Esan.

Esan (vojde). Pokoj s vami (Jakub, Eva poklonia sa). No, čo je nového?

Ráchel. Rozpoviem ti to. Pozri to je Jakub, syn Jakubov, bývalého boháča betlehem-

ského. Otec mu všetko prehajdákal, neostalo mu nič iba duša v tele. Hja, nepamätal na zadné kolečka a preto aj tak pošiel. Keď by sme my tak nestískali, tiež by sme podobne pochodili. Teraz syn jeho hľadá službu a prosí, či by si ho neprijal do služby.

Esan. Jakube, tvoj otec bol susedom môjho otca a ten mu požičiaval peniaze kedykoľvek potreboval a on potreboval často. Lebo bol veselý, až preveselý človek, ale vždy na nízke úroky.

Jakub. Viem na 50 až 70 percentov.

Esan. No tak vysoko to nebolo, ale aby si nehovoril, že som zleho srdca, tak ťa na rok prijmem za pastiera.

Eva. A jaký plat že nám dáte?

Esan. Tu v tejto kolybe či jaskyňe budeš mať kvartier. A dostaneš na rok 15 zlatých, jednu huňu, 12 pecnov chleba a jedného barana.

Eva. Bože môj, čo je to pre toľkých ľudí, už štvoro dietky máme.

Ráchel. Ak sa Vám neľúbi, tak s Pánom Bohom, hore cesta, dole cesta, hore vrškom chodník. Nemáte si čo vyberať. Dnes sú časy drahé a o chudobných delníkov

neni potížnosť, miesto Vás dostaneme aj iných dvadsať. Mali sme pastierov, mali menší plat ako vy budete mať a vyžili. Veď aj iní ľudia majú poľnosti a na tých sa tiež rodí, len treba chytrosti.

Eva. Boh zachovaj, aby sme sa dotknuli cudzieho majetku. Radšej hladý zomrem.

Ráchel. Preto tak aj vypadáte, neviete sa živiť a žobrač ostane len žobračou.

Jakub. Tak Bohu poručeno, ostanem tu a službu prijímam. Len pre Boha vás prosím, hladom mreme už celý deň, v ústach sme ničoho nemali, aspoň kúšček chlebička nám dajte.

Ešan. No dobre, daj im stará.

Ráchel. Ohó, to si musia prvej zaslúžiť a ešte nič nerobili. Teraz si len ľahnite, na noc i tak neni dobre mnoho jesť, tlačí to človeka a má špatné sny. Zajtra dostanete. A teraz poď starý domov. Teba by ešte aj obmäkčili. Hrabajte a budete mať. (Chytne ho za ruku, vojdú).

Výstup 6.

Anna (prorokyňa shrbená, na palicu oprená, s košom na ruke).

Estera. Mamička, ja som veľmi hladná, jedla by som.

Ruben. Aj ja by som jedol.

Eva. Úbohé diety, no majte len strpenie, ľahnite si spať, až zajtra vám kúpim chleba.

Estera. A prečo nám tá gazdinka nedali, keď sme tak hladné?

Eva. Veď oni nám dajú až zajtra. Pomodlite sa pekne a idte spať.

Jakub. Ej bude za služba, bude to hladu a biedy, ale čo má chudobný človek robiť?

Eva. Už sa len potrápime cez rok s pomocou Božou a hádam sa nám trať aj niečo lepšieho.

Anna (vojde). Tu, tu v týchto horách sa stane spasenie svetu tomuto. Tajná moc ma tiahla z chrámu jeruzalemského sem do týchto hôr. Devadesať rokov tomu, čo čakám, aby prišiel ten, ktorý je očakávanie národov, každodenne spievam: Roste dolu nebesia, spravodlivého, by priniesol vykúpenie ľudu izraelskému. Márne som volala, márne som čakala devadesať rokov. Boh sa nesmiľoval nad nami. V tme pohanskej sedí celý svet a my tiež pod jarmom pohanov. O príjdi, príjdi láskavý Spasiteľu. Než zomrem, chcem ťa ešte vidieť do rúk svojich vziať, ruky nohy ti pobožkať. Cítim, že tvoj príchod je blízko,

tu, tu, v meste Dávidovom očakáva fa
duša moja.

Eva (Ide ku nej). Či ste nezablúdila sta-
renko keď až sem prichádzate. Čo vás
sem priviedlo?

Anna. Pokoj vám, dietky moje. Oj nie, ne-
zablúdím ja, Boh ma sem volá, vnútorný
hlas mi pošeptáva: Id' stará Anno do hôr
betlehemských, tam uzreš toho, ktorý je
vykúpenie národa nášho, tam uzreš Mes-
siáša, Spasiteľa.

Eva. Kde že by sa mohol Messiáš tu na
tomto pustom mieste vziať. Hľadajte ho
v Jeruzaleme.

Anna. Oj nie dcéra moja. On bude mužom
boľastí a trpenia i nábožný Simeon mi to
vriavel. On bude chudobným. Ver veď tí
boháči nepotrebujú Vykupiteľa. On bude
baránok tichý a znamením ktorému pro-
tirečiť budú. Tušenie moje ma neklame,
tu, tu v týchto horách ho budem očaká-
vať, poprajte mi dobrí ľudia nocľahu.

Eva. S radosťou, starenka, len že mi nič
nemáme, dnes nás gazda prijal do služby
a táto, hľa maštal, to bývanie naše. (Dietky
vzadu uplákajú).

Anna. Vidím, že ste ľudia chudobní a bohabojní a preto ostanem tu pri vás, veď aj Messiaš keď príde, bude milovať chudobu. (Ide vopred). Ale dietky moje, čo plačete? Čo že je vám?

Ruben, Eštera. Sme hladné, dnes sme ešte nič nejedly.

Eva. Úbohé dietky moje, dnes sme prišli z Hebronu a posledný kúšček chleba sme včera zjedli.

Anna. Boh ma sem volal ku vám, poďte, sadnite si aj vy, mám tu v koši pár koláčov. Veď i v písme stojí, že on bude hladných kŕmiť, smädných napájať, nahých odievať. (Sadne si, vyfahuje z koša koláče a kladie pred nich).

Dietky. (Poskáču a kričia). Zaplať Pán Boh! (Jedia).

Jakub. Mala si len pravdu, že Boh tých, ktorí v ňom dúfajú, neopustí. Už jakoživ nebudem sa sťažovať.

Anna. Oj, nebojte sa moji milí. Čas sa blíží a žiadaný Emanuel bude už tu: S panny bez muža, vykvitne ruža. To je náš Messiaš, ktorý bude zaiste i Boh náš. Ten má spasiť a vyslobodiť, čo malo vyhynúť a diablu zlému nedá viac vládnuť. Tak

spievajú svätí proroci v Jeruzaleme a ja v duši mojej vidím to dieťa spanilé, milé a utešené. Svetu daruje srdce svoje a ten ho prebodne, medzi svojich prichádza a tí ho neprijali. Vy ale prijmite ho z láskou a poníženosťou.

Eva. Vidiš Jakube, že som mala pravdu.

Jakub. Bože Všemohúci, pošli nám Vykupiteľa svojho.

Anna. Pošle ho on iste, dlho meškať nebude a teraz pred spánkom pomodlite sa, deti moje, malú jednu modlitbičku, ktorú Vás naučím. (Rieka):

Anjeličku, môj strážničku atď.

Všetci: (riekajú za ňou celú modlitbu). Anjeličku atď.

(Opona padne).

Dej II.

Výstup 1.

Ráchel, Eva.

Ráchel. To si ja vyprosím, abyste mi môjho synáčka upodozrievali. To je vďaka za to, že sme Vás do služby prijali? Vy myslíte, že ja nemám čo dať svojmu synáčkovi jesť, že on potrebuje od takejto žobrače? Sami nič nemáte. Pakujte sa z môjho domu preč!

Eva. Prosím Vás, gazdinka, nehnevajte sa. Prišla ku nám staručká a ctihodná osoba, stará Anna prorokyňa a priniesla dietkam mojím pár koláčov, Váš Judášek ale prišiel a aj s košom uchytil a utiekol. Ja viem, že on žartoval a preto odpustite, keď som vás obrazila.

Ráchel. To je už iná reč. A čo ste to spomenula, kto to bol u Vás, akási prorokyňa.

Eva. Ano, stará Anna z Jeruzaléma, ktorá už 90 rokov očakáva príchod „Messiáša“

Spasiteľa a vravela, že nezomre skôr, kým neuzre Vykupiteľa.

Rachel. A je ona prorokyňa, ktorá vie predpovedať aj budúce veci? To si ja dám od nej vykladať. Ja by som sa mnoho chcela dozvedieť a keď je ona prorokyňa, zaiste to bude vedieť. Len si vezmite toľ neďaleko Májdalena Šmulová má Vám len jednu kravu a dve koze a vláči Vám mlieka, syra a smotany na rynek betlehemský viac, ako ja, ktorá mám 4 kravy a 8 kozí. To vám pravím, po dobrom to neni. Alebo Judita Aronová má vám vždy prvý špenát a hrach a draho ho predáva a kapustné hlávky má ako putna veľké, kdežto moje mi vždy húsenice sožerú. Musím sa ja to od nej dozvedieť a ak je prorokyňa, iste to povie. Estera z horného salaša mi rozprávala, že jej jedna prorokyňa predpovedala, že sa vydá za Matatiáša a vskutku sa tak aj stalo. Kdeže máte tú vašu tetku?

Eva. Odišla do Betlehema, neni tu, ale vravela, že sa vráti, bo je presvedčená, že tu v horách betlehemských príde na svet Messiáš Vykupiteľ. Ale gazdinka moja, o týchto veciach, čo vy hovoríte, Vám

ona rozprávať nebude, ona žije len pre nebesia a o inom, ako o Bohu všemohúcom a o vykúpeníu ľudu izraelského ona nerozpráva. Na takéto hlúposti odpoveď vám nedá.

Ráchel. Pekné hlúposti; to len pre teba, preto si aj žobráčkou ostala. Ty takýmto veciam nerozumieš, ale ja jej dobre zaplatím a ona povie všetko, tak sa jej sypať budú len jej reči a za peniaze aj v Jeruzaleme dom. Vás, ako vidím, nemôžeme ku práci potrebovať, ale ponechám vás tu, len mi povedzte, keď stará Anna príjde nazpäť, ja sa musím s ňou šovárať. (Odíde).

Eva. Lakomstvo ju privedie o rozum. Úbohá žena, má krásny majetok, dobrého muža, jedno jediné dieťa a všetko jej to ešte neni dosť, všetko jej to málo, celý svet by chcela mať. Božie mlyny melú pomaly, ale iste. Trestu božiemu neujdeš. Milšia je mi naša chudoba, nežli jej bohatstvo. Spokojnejšia som v mojej biede, ako ona vo svojom prepychu, veď Boh pozerá na srdce a nie na majetky.

Výstup 2.

Ruben (beží). Dievčatá, dievčatá, chytajte ma.

Estera. Tak vtáčku, už ťa mám.

Judita. Už nám neutečieš

Sára. Celá som sa unavila.

Ruben. Že ma už nechytnete. Začnime znovu: idzte tam do zady a začnime hru našu znovu. Tu stojte a keď načítam tri, môžete ma chytať. Je-den-dva-tri. No chytajte.

Judášek. Neviete si múdrejšej hry vymysleť? Na čo je to trhanie krbcov a kabátov? Neviete si inú hru započat? Ja vám voľačo múdrejšie poviem.

Všetci: No povedz, no povedz.

Judášek. Miesto toho, že by ste behali, nohy máte dobré, pozrite tie polá. Tam na tom poli je kukurica, na vrchnom konci kapusta, zabehnite tam a prineste.

Estera. Pre Boha, veď to by bola krádež a to Pán Boh trestá.

Judášek. Nebojte sa nič. Ja som videl pred chvíľou, že hájnik išiel do mesta a ten Vás nechytne.

Sára. Keď aj nechytne, ale Pán Boh to vidí z neba.

Judita. A naša nebohá mamička vždy nám riekavala: deti moje, buďte statočné a poctivé.

Sára. A cudzí majetok si neprivlastňujte, lebo to je veľmi ťažký hriech.

Judášek. Hahaha. Tá bola hlúpa, keď vás tak učila. Moja maminka ma ináč učila. Ja by som to od Vás zakúpil a v Betleheme odpredal a budú peniazky a to je veľmi dobré.

Estera. Nechaj si len svoje peniaze. My ich nepotrebujeme a krádeže sa nedopustíme.

Ruben. Čo mi dáš, keď ti prinesiem.

Judášek. Dám ti groš, pozri. (Ukazuje).

Estera. Pre Boha, Ruben, čo to robíš, chceš zapredať pre mizerný groš svoju nesmrteľnú dušu?

Výstup 3.

Eva (vojde). Čo je to, čo sa dohadujete?

Estera. Pozrite len mamička, Ruben chce ísť za groš pre Judáška kapustu kradnúť.

Eva. Boh ňa uchovaj, dieťa moje, aby si sa takého hriechu dopustil. Chudobný sme, ale chudobu našu za hriech nezameníme.

Judášek. Tetka, vidím, vy nerozumiete kšeftu. Kto má peniaze, ten má všetko, tak ma moja mamička k tomu učila.

Eva. Judášku, Judášku. Tvoja mamka ňa zle učila. Bohatstvo neurobí človeka šťast-

ným, ale šlachetné, dobré a láskyplné srdce.

Judášek. Tetička! veď za srdce si nekúpíte nič a za peniaze všetko.

Eva. Úbohé dieťa, príde čas, keď plakať budeš nad výchovou matky svojej. Vy ale dievky moje nezabudnite na slová Písma svätého, ktoré vravel zbožný Tobias: Po všetky dni života svojho v pamäti maj Boha: varuj sa, aby nikdy nevolil ku hriechu a aby neopušťal prikázanie Pána Boha nášho. A teraz zvečeriava sa už a choďte pekne domov. A ty bohatá sedliacko, nevieš aký bič si pletieš pre dni starobý života svojho. Budeš ešte plakať, ale už bude neskoro.

Výstup 4.

Esan. Tak Jakube, ľúbiš sa mi. Ja myslím, že budem s tebou spokojný, usilovný a statočný človek si, čo sa mi zriedka prihodilo pri sluhoch mojich. Ja myslím, že si porozumieme.

Jakub. Porozumieme zaiste, lenže gazdúško, toho platu je trochu málo. Na živobitie málo a k smrti mnoho.

Esan. No neboj sa. Veď ti ja polepším tvoj plat. Lenže moja drahá polovička, moja žena nesmie o tom vedieť. To je ti stará dračica, čo by s koze aj tie kožky so-drála. Tá ti akoživ nebude mať dost. Je lakomá ako ten pocestný Achab kráľ bol. A čo ma najviac bolí, že aj svojho synáčka tak vychováva. Čo mám z toho, keď mám aj pekný majetok a nemá sa čoho do sytosti ani najesť. A nemôžem si nijakým spôsobom pomôcť.

Jakub. To je veru veľké trápenie. My s mojou starou vzdor našej chudobe už ináč nažívame.

Esan. To ti verím. Onehdy som sa ti s kamarátmi v kruhu sišiel a do pol noci zabavil, neutratil som ti viac ako 12 krajciarov za jeden špricer. A keď som prišiel domov, to ti bolo húbovania, nadávania. Vynadala mi do lumpov, korhefov. Že ich na mizinu vyvediem, že ju len žobrácka palica očakáva. Nuž, čo som mal robiť? Bola to celá lytánia, čo mi predspevovala a chlapčisko Judášek započal celiť, že vraj som celý majetok, 12 krajciarov premrhal.

Jakub. Nepáči sa mi to s tým vaším synkom. Neni zlý chlapec, náchylný je aj ku dobrému, lenže strašne lakomý na peniaze a lakomstvo býva prameňom aj iných hriechov. Kto to ale kráča dolu vrškom? Čo sú to za ľudia.

Esan. Iste dajaký pocestní a zablúdili. No upravíme ich na dobrú cestu.

Výstup 5.

Sv. Jozef. Pokoj s vami dobrí ľudia a požehnanie božie nech prebýva vždy s vami.

Esan. Pokoj Boha nášho budiž i s vami. Čo tu hľadáte dobrí ľudia a odkiaľ ste.

Sv. Jozef. Som Jozef, tesar z Nazaretu z Galilee, ďalekú sestú sme konali až sem a hľa úbohá moja manželka Maria so mnou.

Jakub. Hľadám, aj Vás som zahnal hľad, čo v krajine tej panuje.

Sv. Jozef. Oj nie, chudobní sme, s práce rúk sa živíme a Boh nás neopustil, nás sem priviedol rozkaz cisársky, dľa ktorého každý sa má dať zapísať v tom meste, z ktorého pochádza.

Esan. A vy pochádzate z Betlehéma. Keď Vás tu nik nepozná.

Sv. Jozef. Pochádzam z Betlehema, chudoba moja to nič nedosvedčuje, ale listiny naše od praotcov zdedené to tvrdia, že sme z rodu Dávida kráľa.

Jakub, Esan (naráz). Z rodu Dávida kráľa?

Sv. Jozef. Ano z rodu Dávidovho pochádzame a v Betleheme nás nik nechcel prijať do príbítku svojho, všade nás odpravili, že pre žobrač niet miesta.

Jakub. Ubohá ženo, čo ty trpiš.

P. Maria. Ejhľa dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho. Ja som ochotná dľa vôle Božej všetko trpeť. Vôľa Božia je svätá.

Esan. A vy sa nežalujete, nesťažujete, nereptáte proti Bohu v tejto biede a chudobe vašej.

P. Maria. Oj nie, lež velebí duša moja Hospodina a zaplesal duch môj v Bohu Spasiteľu mojom, že vzhliadnul na ponížene dievky svoje. A milosrdenstvo jeho trvá od pokolenia do pokolenia bojacích sa jeho.

Esan. No nebojte sa, ja vás prijmem do domu svojho. Bože môj, potomok Dávida kráľa a nemá miesta, kam by hlavu složil.

Výstup 6.

Ráchel. Však ti ja prijmem. Už hodinu očúvam váš rozhovor. Ja sa ti nažalujem. Tak ty budeš o mne rozprávať, aká som ja lakomá, no počkaj len. Keď nie som ja, otrhaný by si chodil pre tvoju dobrotu, už by sme dávno byli na žobráckej palici a túlili sa svetom ako aj títo tu. Že vraj potomci Dávida kráľa. Pekný to kráľoviči. Zaiste rodičia vaši tak gazdovali, ako toľ Jakubovi.

Sv Jozef. Rodičia naši boli bárs aj chudobní, ale statoční ľudia. Živíme sa z práce rúk svojich statočne, ale na farchu druhým nie sme, po cudzom netúžime. Každodenný chlieb náš zarábajú ruky tieto a za poctivú prácu sa pred svetom hanbiť nebudem.

Esan. Ale Ráchel maj rozum, pozri akí sú chudiaci unavení. Maj srdce, smiluj sa nad nimi.

Ráchel. Tak smilovať. To by som ešte potrebovala. Neni dosť, že s nám na krk priviedol Jakuba so štvoro dietkami, ešte aj túto chúdaz nazaretskú budem ti živiť. Kam by sme vyšli? Keď by som jednala dľa tvojej vôle, aj mi by sme mohli čo-

chvíľa po žobrote chodiť a kto ti čo dá?
No len oprobuj.

Jakub. No dobre. Keď ich neprijmete vy,
prijmem ich ja do svojej koliby.

Ráchel. Čuś, to neni tvoje, akým právom
si to privlastňuješ?

Jakub. Na jeden rok ste ma do služby pri-
jali a túto maštal mi ku prebývaniu dali
a do tých čias prijmem do svojej chyže,
kohokoľvek ja chcem.

Ráchel. Vyženiem Vás všetkých, na svojom
grunte som len ja paňou. A ty si muž,
ani slova nemáš na obranu svojej man-
želky. Už nás len chceš na mizinu vyvieť?

Judášek. Mamičko len neplačte, však títo do-
brí ľudia nám za nocľah zaplatia a budú zase
len groše. Pravda ľudkovia zaplatíte nám.

P. Maria. Boh všemohúci bez odplaty ne-
nechá ani pohár vody núdznému po-
skytnutý.

Judášek. Povedzte, koľko dáte a potom
vám dáme aj nocľahu.

Esan. Pakuj ty nestydaté chlapčisko. Ej to
je tá tvoja výchova.

Ráchel. Čuś marnotratníku, lahtikáru ničemný.
Ale ja vám ukážem. Pakujte sa mi všetci
odtiaľto. Marš von.

Eva. Len sa tak nerozčulujte, ideme aj bez vášho vyhánania. Betlehenské hory majú mnoho jaskyň, kde chudobní pastieri poskytnú útulok nám úbohým. (Odchádzajú).

Vystup 7.

Anna. Zostaňte! Počkajte, aj ja som ešte tu. Devadesať rokov túžilo srdce moje, abych videla toho, ktorý bude spasenie ľudu. Osemdesiat rokov som sa modlila v chráme Jeruzalemskom, nedaj mi Bože zomreť, kým nepritlačím k srdcu mojmu toho, ktorého si sľúbil otcom našim a v ktorom budú požehnané všetky národy. A dnes mi srdce plesá radosťou, že je tu on, že je na blízku. Aj ty si to: požehnaná medzi ženami a požehnaný plod života tvojho. Blahoslavený život, ktorý fa nosil, lebo veľké veci ti učinil ten, ktorý je mocný a jehož meno sväté je. S radosťou už zomieram, lebo oči moje videli spasenie tvoje a k sláve ľudu tvojho izraelského.

P. Maria. Vstaň, hore, oslavovať bude teba Hospodin z celého srdca svého, bo veľké sú skutky tvoje. Sláva a velebnosť

je dielo jeho a spravodlivosť jeho zostáva na veky vekov.

Eva. Hľa, pozri ju. Ona nás vyhnala všetkých, ja tiež cítim slávnosť okamžiku tohoto. Staruško Anno, Ráchel chce, aby si jej prorokovala a závoj budúcnosti odkryla.

Anna. Aj vidím, obraz budúcnosti. On chodí po celej Galilei a po celom Judsku a všade dobre činí. Tisíce ľudu kráčajú za nim. Vidam tam aj tvojho Judáška. On ho bozká, on ho miluje a tvoj syn ho zapredá za 30 strieborných. Iškariotský ho budú menovať a pamiatku jeho prekliť. Ejhľa, odmena tvoja.

Ráchel. Beda mne, beda mne.

Anna. Nie beda, utíš sa. Ty najdeš potešenia u tej, ktorú si z domu tvojho vyhnala, najdeš potechu u matky, ktorá bude potešením zarmútených a útočišťom hriešnikov. To srdce, ktoré si ty odkopla, otvorí sa pred telou a naplní ho pokojom svätým, ktorého svet nemôže dať. Budeš i ty matkou boľasti a u matky boľasti potešenia, pomoc najdeš.

Ráchel. Bože môj, bože môj, smiluj sa nad biednym tvorom твоjim.

(Opona padne).

Na horách betlehemských.

OSOBY:

Jakub.

Eva, jeho žena.

Zachariáš, }
Alžbeta, } ich deti.

Filip.

Jozaiáš, prorok.

Amos, jeho syn.

Estera, }
Judita, } dievčatá.

Matúš.

Ján.

Jozef.

Anna.

Ráchel.

Pastieri, anjeli.

Ježišek u chudoby.

O S O B Y:

Jakub.

Eva, jeho žena.

Ruben,

Estera,

Judita,

Sára,

Ráchel.

} ich deti.

Esan.

Judášek, ich syn.

Anna, prorokyňa.

Sv. Jozef.

Panna Maria.

P

